

HYVINKÄÄN PIHLAJARINTEEN, ÄMMÄMÄEN JA RYTKÖNNIEMEN ARKEOLOGISET KAIVAUKSET

Kreetta Lesell 2001

MUSEOVIRASTO

TIIVISTELMÄ

Museovirasto, arkeologian osasto

Kaivaustenjohtaja: FK Kreetta Lesell

Kaivausten tavoitteena oli tutkia Hyvinkään Pihlajarinteen ja Ämmämäen kohteiden kunto ja laajuus ja mikäli mahdollista kaivaa asuinpaikkoja riittävästi, jotta alueet voitaisiin vapauttaa Golfkentän rakentamista varten. Hyvinkään Rytkönniemessä tavoitteena oli määrittellä asuinpaikan länsiosan laajuus. Pihlajarinteen asuinpaikasta saatiin niin paljon esihistoriallisia löytöjä, että alueella on todennäköisesti ollut kiinteä muinaisjäännös, joka on tuhoutunut vähitellen maanviljelyn yhteydessä. Ämmämäen kohteesta ei kaivauksilla saatu yhtään esihistoriallista löytöä eikä muuta kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa, joten ainoat alueelta saadut löydöt ovat inventoidessa saadut kvartsi-iskokset. Koska löydöt ovat näin vähäiset, kohdetta voidaan pitää ainoastaan irtolöytöpaikkana. Rytkönniemen asuinpaikalla määriteltiin sen länsireuna. Tutkimusten perusteella Pihlajarinteen ja Ämmämäen kohteet voidaan vapauttaa rakentamista varten, kun taas Rytkönniemen asuinpaikka pysyy suojeltava kohteena.

Sisällysluettelo:

Sisällysluettelo	1
Arkistotiedot	2
Peruskarttaote	3
1. Johdanto	4
2. Kaivausten tavoite ja aikaisemmat tutkimukset	4
3. Sijainti ja topografia	4
3.1. Pihlajarinteen sijainti ja topografia	4
3.2. Ämmämäen sijainti ja topografia	5
3.3. Rytkönniemen sijainti ja topografia	5
4. Kaivausten tekniikka	5
4.1. Pihlajarinteen kaivaus	5
4.2. Ämmämäen kaivaus	6
4.3. Rytkönniemen kaivaus	7
5. Yhteenveto	8
Karttaluettelo	9
MV-negatiiviluettelo	9
Diapositiiviluettelo	9
Kartat	10 - 14
Kuvat	15 - 16

Arkistotiedot

PK 2042 11 Kytäjä

Hyvinkää

Rytkönniemi 12 x=6722 65, y=2534 67, z=87 m mpy

Ämmämäki 32 x=6721 76, y=2534 30, z=86 m mpy

Pihlajarinne 33 x=6721 43, y=2535 00, z=81 - 86 m mpy

Museovirasto / arkeologian osasto

Kaivaustenjohtaminen ja raportin laatiminen: FK Kreetta Lesell, Museovirasto

Kenttätöaika: 13. - 24.8. 2001.

Kunta: Hyvinkää

Kylä: Kytäjäjärvi

Tila: 52:113

Kiinteistötunnus: 106 405 0052 0113

Maanomistaja:

Maksaja: Kytäjä golf

Budjetti: 110 000 mk, josta palautettiin 20 000 mk

Löydöt: Pihlajarinne KM 33077: 1 - 25 ja Rytkönniemi KM 33078: 1 - 8

Tutkitun alueen laajuus: 43 neliometriä

Rytkönniemi 6

Ämmämäki 11

Pihlajarinne 26

Aikaisemmat tutkimukset: Hyvinkään inventointi vuonna 2001 (raportti tekeillä Oula Seiston/Riihimäen museo)

Aikaisemmat löydöt: Pihlajarinne KM 32658

Ämmämäki KM 32657

Rytkönniemi KM 32638

Peruskarttaote: s. 3

Kartat: s. 10 - 14

Valokuvat: s. 15 - 16

Diat: 48595 - 48599

1. JOHDANTO

Kesällä 2001 allekirjoittanut sai Museoviraston arkeologiselta osastolta tehtäväkseen kaivaa Hyvinkään Pihlajarinteen, Ämmämäen ja Rytkönniemen esihistoriallisilla kohteilla. Alueitten kaivaminen tuli ajankohtaiseksi, koska alueelle oltiin rakentamassa golf-kenttää. Koska Hyvinkään arkeologiset kaivaukset olivat muinaismuistolain 15 § mukaiset, kaivauksen kustannukset rahoitti hankkeen toteuttaja, Kytäjä Golf. Kaivausten yhteenlaskettu ennakkobudjetti oli 110 000 mk, josta palautettiin 20 000 mk. Kaivausten johtajana toimi allekirjoittanut FK Kreetta Lesell ja piirtäjänä FK Tanja Tenhunen. Kaivajina toimi viisi arkeologian opiskelijaa. Kenttätöyöt tehtiin 13. - 24.8. 2001.

2. KAIVAUSTEN TAVOITE JA AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Kaivausten tavoitteena oli tutkia Hyvinkään Pihlajarinteen ja Ämmämäen kohteiden kunto ja laajuus ja mikäli mahdollista kaivaa asuinpaikkoja riittävästi, jotta alueet voitaisiin vapauttaa Golfkentän rakentamista varten. Hyvinkään Rytkönniemessä kaivettiin ainoastaan asuinpaikan länsilaidassa tarkoituksena kartoittaa asuinpaikan laajuus tässä suunnassa.

Pihlajarinteen, Ämmämäen ja Rytkönniemen kohteet löydettiin Hyvinkään vuoden 2001 inventoinnissa. Inventointi tehtiin Riihimäen museon johdolla ja se ei ole ollut vielä valmistunut tätä kertomusta tehtäessä. Pihlajarinteen kohteesta löytyi inventoinnissa saviastianpala, kvartsikaavin ja kvartsi-iskos, KM 32658. Ämmämäen kohteesta löytyi kaksi kvartsi-iskosta, KM 32657. Rytkönniemen kohteesta löytyi kvartsi-iskoksia, KM 32638.

3. SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

3.1. PIHLAJARINTEEN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Hyvinkään Pihlajarinteen asuinpaikka sijaitsee Kytäjän kyläkirkosta noin 2,3 km länteen olevilla pelloilla Kytäjäjärven rannalla. Pellot ovat Läyliäistentien ja Kytäjäjärven välissä. Peltojen keskellä virtaa Koirajoki Kytäjäjärveen. Peltorinteet viettävät länteen Koirajoelle päin. Joen läheisyydessä pellot ovat melko tasaisia, mutta peltojen itäosassa rinne nousee jyrkästi. Peltojen itäpuolella, järven läheisyydessä, on talo.

3.2. ÄMMÄMÄEN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Hyvinkään Ämmämäen asuinpaikka sijaitsee Kytäjän kyläkirkosta noin 3,2 km länsi-luoteeseen olevalla pellolla, Kytäjäjärven läheisyydessä. Pellot ovat Läyliäistentien lounaispuolella. Peltorinteet viettävät loivasti kaakkoon. Niiden luoteispuolella on jyrkästi luoteeseen nouseva metsärinne, rinteellä pellon lähellä sijaitsee suuri lato. Vanha Kylä sijaitsee paikasta n. 200 pohjoiseen.

3.3. RYTKÖNNIEMEN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Hyvinkään Rytkönniemen asuinpaikka sijaitsee Kytäjän kyläkirkosta noin 3 km luoteeseen olevalla pellolla Kytäjäjärven rannalla. Pelto on Kenkiäntien itä- ja koululle menevän hiekkatien eteläpuolella. Asuinpaikka on pellon itäosassa, lähellä koulurakennuksia olevalla peltorinteellä ja se jatkuu mahdollisesti pellon itäpuolella olevaan metsikköön. Peltorinteet viettävät länteen. Asuinpaikan eteläpuolella on Kytäjänjärven lahti. Asuinpaikasta kaakkoon Rytkönniemessä on koulurakennus.

4. KAIVAUSTEKNIikka

Kaivaukset aloitettiin luomalla asuinpaikoille koordinaatisto. Koska asuinpaikkojen laajuus ja kunto ei ollut selvillä, löytöpaikkojen läheisyyteen tehtiin laajalle alueelle koekuoppia. Koekuopissa kaivaminen aloitettiin poistamalla pintakerros lapioilla, jonka jälkeen kaivettiin pelkoilla. Maaperä asuinpaikoilla oli niin kovaa, että kaivettaessa jouduttiin käyttämään hakkuja. Ensiksi maaperä rikottiin hakuilla, jonka jälkeen se kaivettiin pelkoilla. Maaperän kovuuden takia kaivaminen oli raskasta ja hidasta. Koekuopat olivat 1 m x 1 m -kokoisia ruutuja, joiden lounaiskulmiin tässä kertomuksessa annetut x:n ja y:n arvot viittaavat. Löydöt otettiin talteen koekuopittain. Kaivettua maata ei seulottu. Koekuoppien kaivamista jatkettiin niin syväälle, että vastaan tuli koskematonta maata. Kaivauserrokset laskettiin niin, että pintakerroksen poistamisen jälkeen tultiin tasoon 1, jonka jälkeen kaivettiin ensimmäinen kerros ja tultiin tasoon 2.

4.1. PIHLAJARINTEEN KAIVAUS

Inventointilöydöt saatiin pellon notkelmasta. Löytökohtaan ja sen läheisyyteen kaivettiin 10 koekuoppaa, joista ei kuitenkaan saatu lisää löytöjä. Koekuopissa oli 30 - 40 cm saakka sekoittunut peltomultakerros, jonka jälkeen vastaa tuli koskematonta savi, johon kaivaminen lopetettiin. Yhdesäkään koekuopassa ei havaittu mitään merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Koska todennäköisempi paikka muinaisjäännökselle oli yllämainitusta löytöpaikasta vajaa 100 m itään, alueelle, jossa peltorinne alkaa kohota, tehtiin myös tänne koekuoppia. Täältä saatiinkin hiukan löytöjä: kvartsi-iskoksia, rautanaula ja mahdollinen saviastianpala, KM 33077: 1 - 25. Valitettavasti kaikki löydöt saatiin sekoittuneesta peltomultakerroksesta. Peltomultakerrosta oli 30 - 45 cm syvyyteen saakka, jonka jälkeen vastaan tuli koskematon savikerros, johon kaivaminen lopetettiin. Koekuoppia kaivettiin tänne yhteensä 13. Tämän lisäksi kaivettiin kaksi koekuoppaa yllämainittujen alueiden väliin. Näistä kahdesta koekuopasta ei saatu löytöjä eikä niissä havaittu merkkejä rakenteista.

Pihlajanrinteeltä saadut löydöt ovat selkeä merkki siitä, että alueella on ollut toimintaa esihistoriallisena aikana. Koska kaikki Pihlajarinteeltä saadut löydöt ovat sekoittuneesta peltomultakerroksesta ja koska yhdestäkään koekuopassa ei havaittu merkkejä rakenteista tai muuta kiinteää muinaisjäännökseen viittaavaa, ei voida tarkemmin selvittää, minkä tyyppisestä paikasta on kyse. Todennäköisesti alueella on sijainnut asuinpaikka, johon liittyvät kiinteät rakenteet ovat tuhoutuneet vähitellen peltoviljelyn seurauksena.

4.2. ÄMMÄMÄEN KAIVAUS

Kaivauksilla pellolla olevaan löytökohtaan ja sen lähistölle kaivettiin 9 koekuoppaa ja metsärinteelle kaksi koekuoppaa. Yhdestäkään koekuopasta ei kuitenkaan saatu löytöjä. Pellolle kaivetuissa koekuopissa oli 20 - 30 cm saakka sekoittunut peltomultakerros jälkeen vastaa tuli korkeimmalla kohdalla mineraalimaa, alempana taas koskematon savi, johon kaivaminen lopetettiin. Mineraalimaan kaivamista jatkettiin 50 cm syvyyteen. Metsärinteeseen kaivetuissa koekuopissa mineraalimaa tuli vastaan heti turpeen poistamisen jälkeen. Koekuopista saadut löydöt olivat tiilenpalasia ja muuta modernia tavaraa, jota ei luetteloitu.

Yhdessäkään koekuopassa ei havaittu mitään merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä, kuten esim. rakenteita tai likamaata. Vaikka Ämmämäen löytöpaikka vaikutti topografialtaan ja maaperältään sopivalta asuinpaikaksi, niin tutkimukset eivät osoittaneet mitään merkkejä tästä. Koska kohteesta on niin vähän löytöjä, sitä voidaan pitää ainoastaan irtolöytöpaikkana.

Koekuoppien pinta- ja pohjavaaitusluettelo

koordinaatit	pinta m mpy	pohja m mpy
690/1000	78,22	77,93
700/1000	78,29	78,08
710/1000	78,52	78,06
720/980	79,24	79,02
720/990	78,98	78,63
720/1000	78,55	78,34
730/990	79,23	78,74
730/1000	78,75	78,47
735/972	80,35	80,09
740/1000	78,66	78,38
755/1000	79,64	79,33

4.3. RYTKÖNNIEMEN KAIVAUS

Rytkönniemen asuinpaikassa kaivettiin ainoastaan kuusi koekuoppaa asuinpaikan oletetulle länsilaidalle tarkoituksena löytää asuinpaikan raja tässä suunnassa. Koekuopissa oli 30 - 40 cm saakka sekoittunut peltomultakerros jälkeen vastaa tuli koskematon savi, johon kaivaminen lopetettiin. Yhdessäkään koekuopassa ei havaittu mitään merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Löytöjä saatiin muutama: palanutta savea, kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta. Kaikki löydöt saatiin sekoittuneesta peltomultakerroksesta. Asuinpaikka jatkuu mahdollisesti asuinpaikan ^{itä}länsipuolella olevaan metsikköön. Rytkönniemen yleiskartassa olevat korkeuskäyrät on otettu Thomas Associates LTD suunnittelukartasta ja ne poikkeavat jossain määrin todellisista korkeuksista.

Koekuoppien pinta- ja pohjavaaitusluettelo

koordinaatit	pinta m mpy	pohja m mpy
2000/1500	85,40	85,09
2010/1500	85,65	85,44
2020/1500	85,96	85,71
2029/1500	86,17	85,93
1975/1503	84,77	84,37
1980/1503	84,95	84,72

5. YHTEENVETO

Hyvinkään vuoden 2001 kaivauksilla saatiin tutkituksi molemmat vuoden 2001 inventoinnissa löydetyt Pihlajarinteen ja Ämmämäen kohteet ja määriteltyä Rytkönniemen asuinpaikan länsiraja. Pihlajarinteen ja Ämmämäen kohteista ei havaittu sellaisia viitteitä esihistoriallisesta kiinteästä muinaisjäännöksestä, että niissä olisi pitänyt tehdä lisätutkimuksia. Näin ollen kyseisiä alueita koskevalle rakennussuunnitelmilla ei ole muinaismuistolain asettamaa estettä. Rytkönniemen asuinpaikka taas pysyy yhä suojeltuna kohteena lukuunottamatta sen länsireunaa, jota on siirretty hiukan itään koekuoppiin saakka, katso kartta s. 14.

Pihlajarinteen kohteesta saatiin niin paljon esihistoriallisia löytöjä, että alueella on todennäköisesti ollut kiinteä muinaisjäännös, joka on tuhoutunut maanviljelyn yhteydessä. Kohteen tarkkaa ikää ei tiedetä, koska aineistosta puuttuu ajoittava materiaali. Ämmämäen kohteestasta ei kaivauksilla saatu yhtään esihistoriallista löytöä eikä muuta kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa, joten ainoat alueelta saadut löydöt ovat inventoidessa saadut kvartsi-iskokset. Koska löydöt ovat näin vähäiset, kohdetta voidaan pitää ainoastaan irtolöytöpaikkana.

Rytkönniemen asuinpaikassa yritettiin löytää ainoastaan asuinpaikan mahdollinen länsireuna, jotta voitaisiin määritellä kohteella raja, mihin saakka golf-kenttää voidaan rakentaa. Asuinpaikalle tehdyistä koekuopista saatiin löytöjä ainoastaan sekoittuneesta peltomultakerroksesta, joten sen länsirajaa pystyttiin siirtämään hiukan idemmäksi koekuoppiin saakka, muuten Rytkönniemen asuinpaikka pysyy muinaismuistolain mukaisena suojeltava kohteena.

4.4.2002 Helsingissä

FK Kreetta Lesell

**HYVINKÄÄ PIHLAJARINNE, ÄMMÄMÄKI JA RYTKÖNNIEMI
KARTTALUETTELO**

Peruskarttaote 2042 11 KYTÄJÄ 1:20 000, s. 3.

Pihlajarinne yleiskartta 1:2000, A 4, piirtänyt Tanja Tenhunen, s. 10

Pihlajarinne pinta- ja pohjavaaituskartta, 1:1000, A 4, piirtänyt Tanja Tenhunen, s. 11

Pihlajarinne pintaprofiilikartta, A 4, piirtänyt Tanja Tenhunen, s. 12

Ämmämäki yleiskartta 1:2000, A 4, piirtänyt Tanja Tenhunen, s. 13

Rytkönniemi yleiskartta 1:2000, A 4, piirtänyt Tanja Tenhunen, s. 14

**HYVINKÄÄ PIHLAJARINNE, ÄMMÄMÄKI JA RYTKÖNNIEMI
MV-NEGATIIVILUETTELO f. 122736 - 122740**

Kuvannut Kreetta Lesell

f.

122736 Kuva 1. Yleiskuva Pihlajarinteen asuinpaikasta. Suurin osa löydöistä saatiin metsän edessä olevan peltorinteen koekuopista. SW-NE

122737 Kuva 2. Pihlajarinteen asuinpaikan koekuoppa 969/506. N-S.

122738 Kuva 3. Ämmämäen mahdollinen asuinpaikka. Löydöt saatu pellolta ladon edestä. SE-NW.

122739 Kuva 4. Rytkönniemen asuinpaikka. NW-SE.

122740 Kuva 5. Golf-kenttää rakennetaan Rytkönniemen asuinpaikan lähellä. NW-SE.

**HYVINKÄÄ PIHLAJARINNE, ÄMMÄMÄKI JA RYTKÖNNIEMI
DIAPOSITIIVILUETTELO d. 48595 - 48599**

Kuvannut Kreetta Lesell

d.

48595 Yleiskuva Pihlajarinteen asuinpaikasta. Suurin osa löydöistä saatiin rinteeseen kaivetuista koekuopista. SW-NE.

48596 Lähempää otettu kuva Pihlajarinteen asuinpaikasta. SW-NE.

48597 Pihlajarinteen asuinpaikan koekuoppa 969/506. N-S.

48598 Ämmämäen mahdollinen asuinpaikka. Löydöt on saatu ladon läheltä. SE-NW.

48599 Rytkönniemen asuinpaikka. NW-SE.

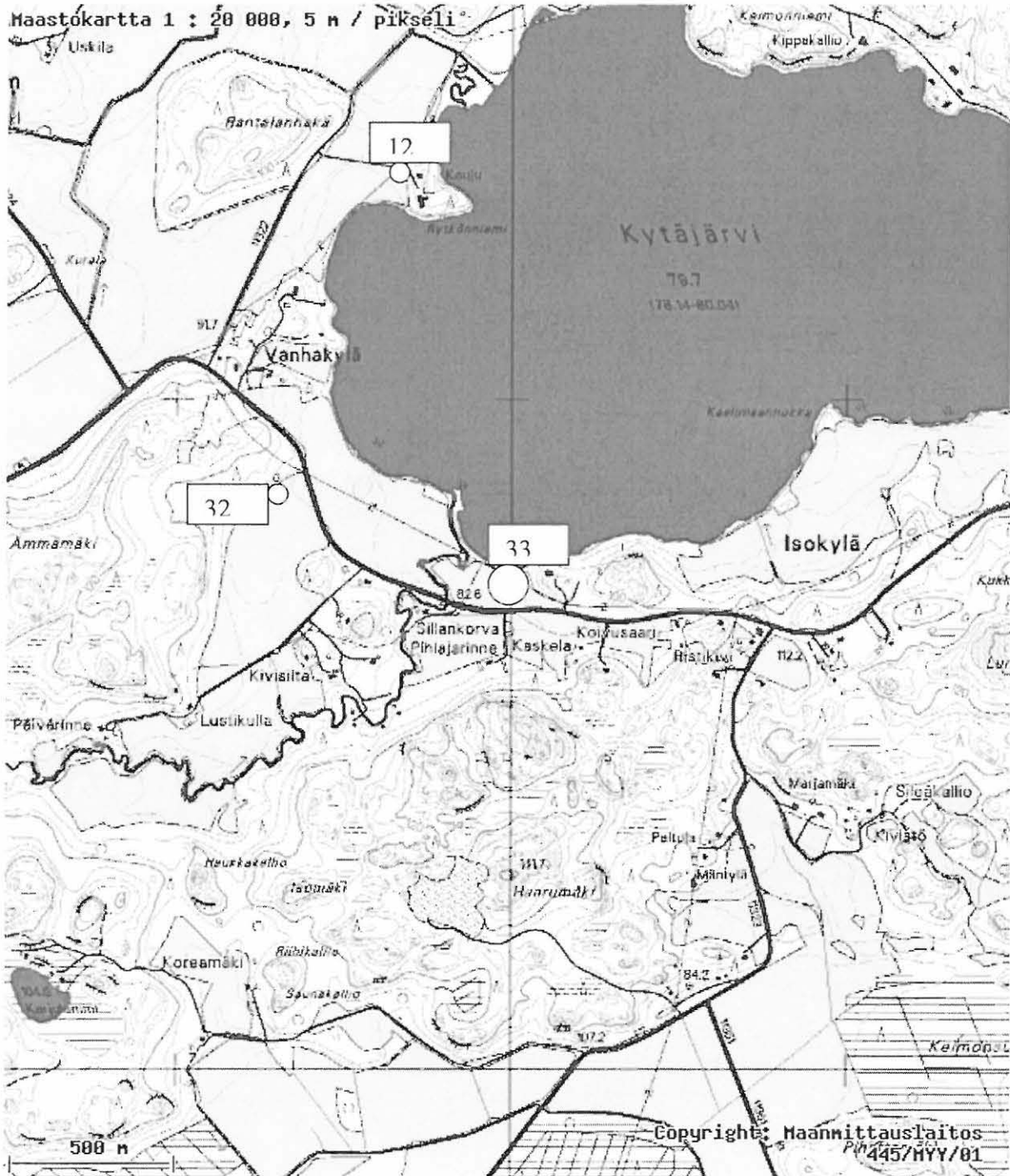
Hyvinkää

Rytkönniemi 12 x=6722 65, y=2534 67, z=87 m mpy

Ämmämäki 32 x=6721 76, y=2534 30, z=86 m mpy

Pihlajarinne 33 x=6721 43, y=2535 00, z=81 - 86 m mpy

Maastokartta 1 : 20 000, 5 n / pikseli

6722

2535

Kohteet merkitty punaisella.

Peruskarttaote 2042 11 KYTÄJÄ.

Karttaipaikka Helsinki.

Hyvinkää Pihlajarinne, Ämmämäki ja Rytkönniemi
Kreetta Lesell 2001

f 122739

Kuva 4.
Rytkönniemen asuinpaik-
ka. NW-SE.

f 122740

Kuva 5.
Golf-kenttää rakennus-
taah Rytkönniemen
asuinpaikan lähellä.
NW-SE

Hyvinkää Pihlajarinne, Ämmämäki ja Rytkönniemi
Kreetta Lesell 2001

f 122736

Kuva 1.
Yleiskuva Pihlajarinteen
asuinpaikasta. Suurin osa
löydöistä saatiin metsän
edessä olevalla pellonrinteen
koekuopista. SW-NE.

f 122737

Kuva 2.
Pihlajarinteen asuinpaikan
koekuoppa. N-S.

f 122738

Kuva 3.
Ämmäen mahdollinen
asuinpaikka. Löydöt
saatu pellolta, ladon
edestä. SE-NW

HYVINKÄÄ 33 PIHLAJARINNE

Kreetta Lesell 2001

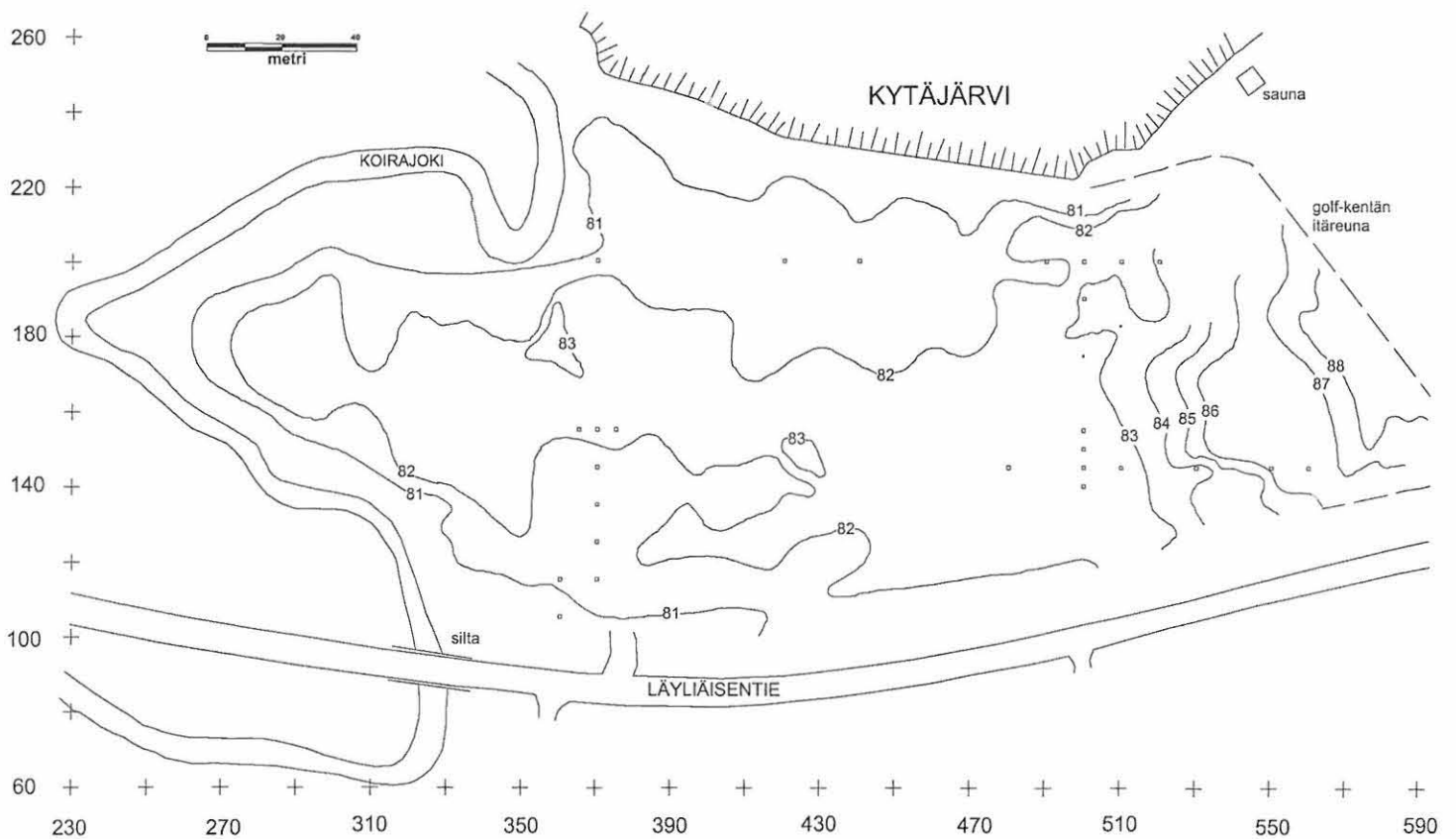
□ koekuoppa

Yleiskartta 1:2000

Kartoitus K.Lesell ja T. Tenhunen
Digitointi T.Tenhunen

Kartan pohjana käytetty Thomas McBroom LTD:n Consultant File No. 101048 karttaa

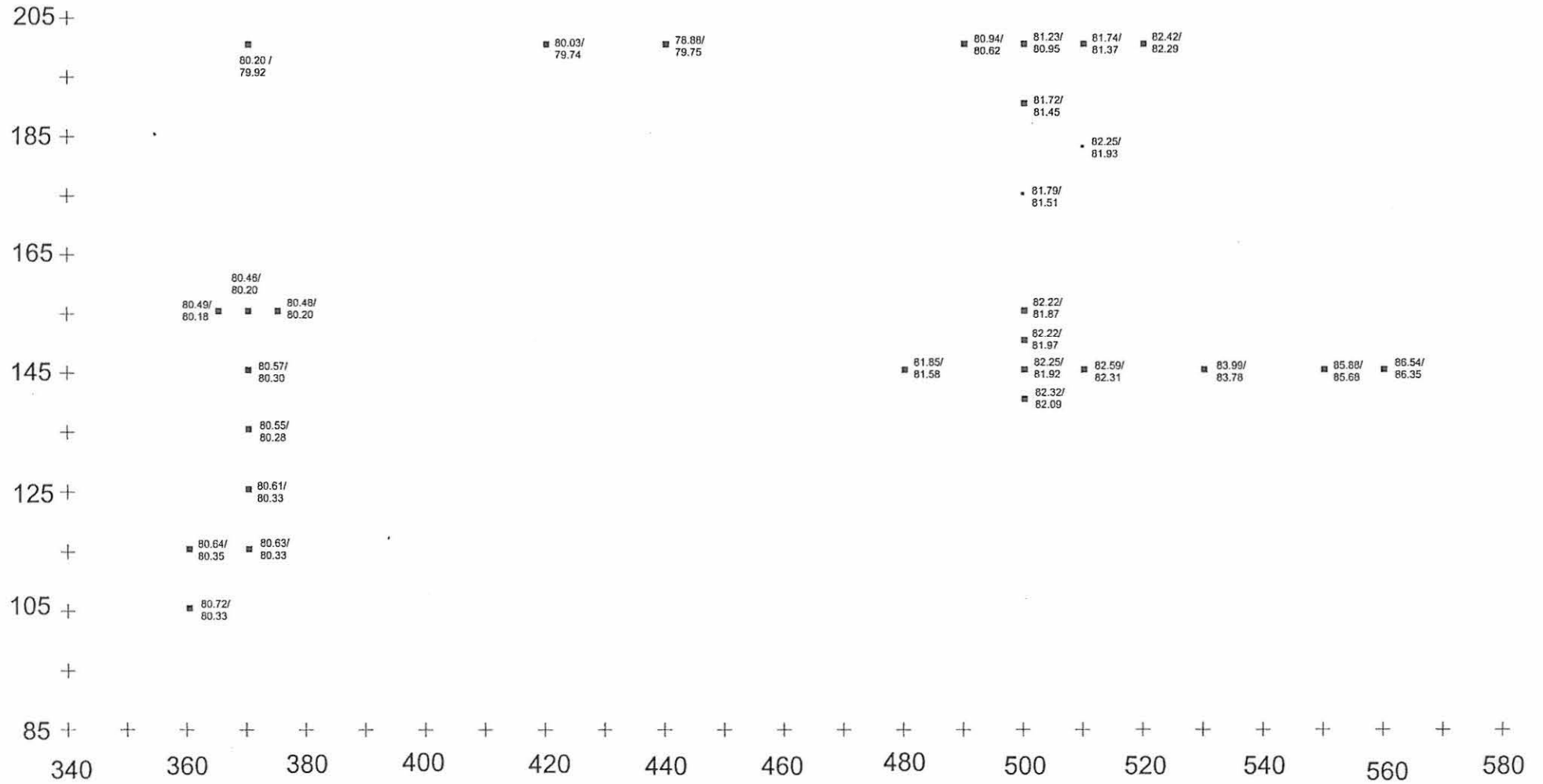

HYVINKÄÄ 33 PIHLAJARINNE
Kreetta Lesell 2001

pinta- ja pohjavaaituskartta 1:1000
 Digit. T.Tenhunen

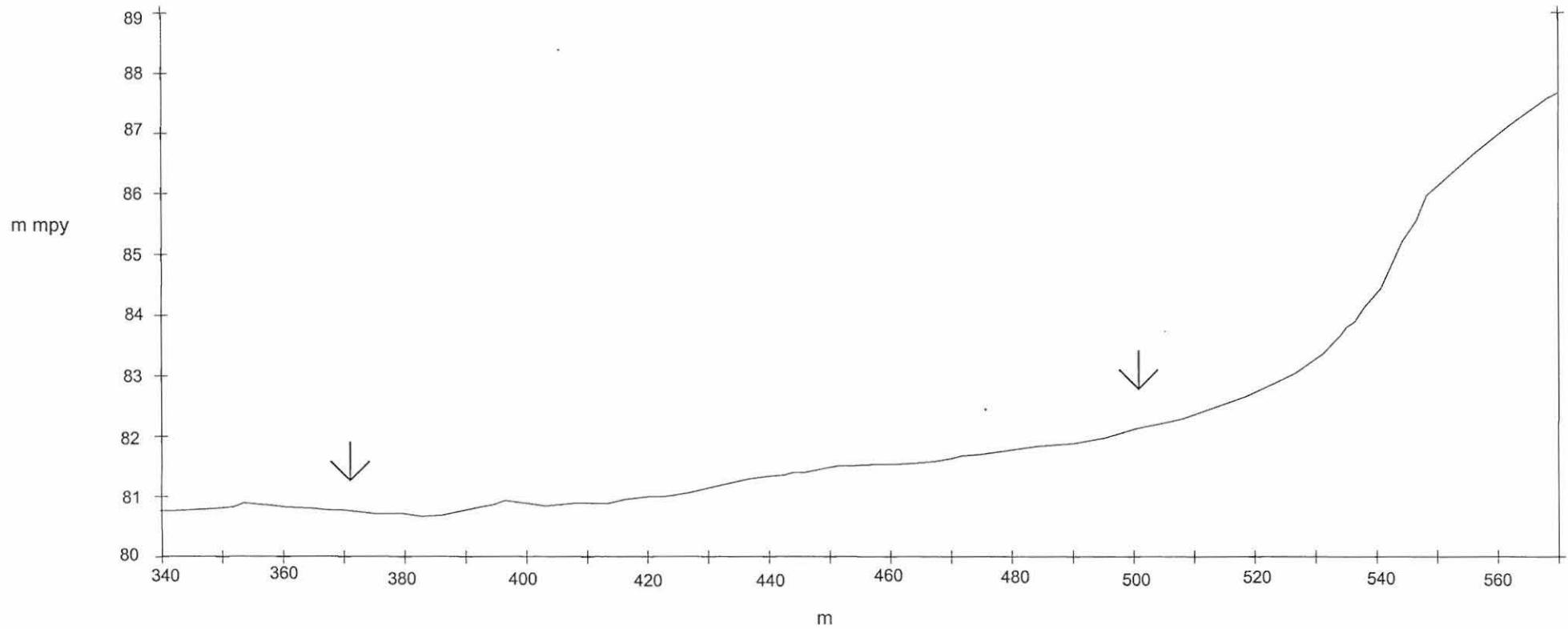
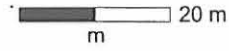
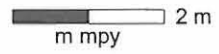
11

HYVINKÄÄ 33 PIHLAJARINNE
Kreetta Lesell 2001

↓ keskeisimmät tutkimuskohteet

Pintaprofilikartta
Kartoitus ja digitointi T.Tenhunen

12

HYVINKÄÄ 32 ÄMMÄMÄKI
Kreetta Lesell 2001

Yleiskartta 1: 2000

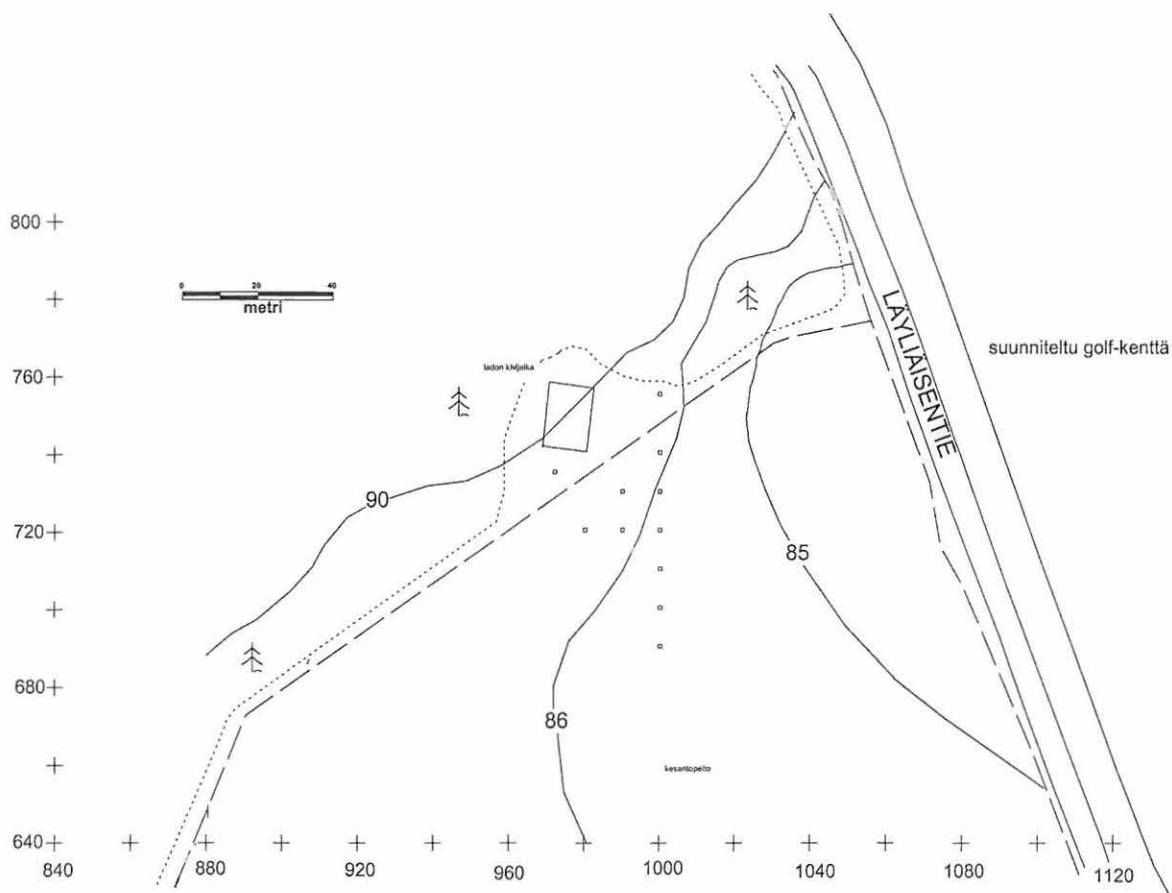
Kartoitus K.Lesell ja T.Tenhunen
 Digit. T.Tenhunen

Pohjana käytetty suunnittelukarttaa Thomas McBroom Associated LTD No. 101048

□ koekuoppa

— oja

🌲 mäntymetsä

HYVINKÄÄ 12 RYTKÖNNIEMI
Kreetta Lesell 2001

Yleiskartta 1:2000

Kartoitus K.Lesell ja T.Tenhunen
 Digit. T.Tenhunen

Pohjana käytetty suunnittelukarttaa Thomas McBroom Associates LTD No. 101048

- koekuoppa
- suunniteltu pyörätie
- ☼ rantakoivikko
- suojeltu alue

N
0 gon.

